

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Za jeho píli mu otec slíbil odměnu.
- B) Všechny listiny se mi pomíchaly dohromady.
- C) Klíčový důkaz se ztratil za nevysvětlitelných okolností.
- D) Černé splívavé šaty s krajkovými rukávy lichotily její postavě.

Zdůvodnění

Přídavné jméno *splývavý* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *plynout*.

2 Ve které z následujících možností je správně zapsána interpunkce?

- A) Ředitel nám včera oznámil, že naše firma soutěžila o novou zakázku a že tuto soutěž vyhrála.
- B) Protože jsme byli s její prací velmi spokojeni (,) svěřili jsme jí, tu nejdůležitější a nejnáročnější zakázku.
- C) Na základě svých dlouholetých zkušeností a odborných znalostí jsem tento projekt, ale skutečně nemohl podpořit.
- D) Dala jsem najevo svou nespokojenost s řešením problému a kolega, který nastoupil teprve nedávno (,) s mým postojem souhlasil.

Zdůvodnění

- Ve větěném celku uvedeném v možnosti A) je interpunkce zapsána správně. Jde o souvětí skládající se ze tří vět: 1. VH (*Ředitel nám včera oznámil*), 2. VV (*že naše firma soutěžila o novou zakázku*), 3. VV (*že tuto soutěž vyhrála*). Věty vedlejší jsou souřadně spojené, mezi nimi je poměr slučovací, čárkou se tedy neoddělují.
- Ve větěném celku uvedeném v možnosti B) není správně zapsána interpunkce. Jde o souvětí skládající se ze dvou vět: 1. VV (*Protože jsme byli s její prací velmi spokojeni*), 2. VH (*svěřili jsme jí tu nejdůležitější a nejnáročnější zakázku*). Čárka je zde umístěna chybně, čárkou totiž musí být oddělena věta vedlejší od věty hlavní.
- Ve větěném celku uvedeném v možnosti C) není správně zapsána interpunkce. Jde o větu jednoduchou, v níž žádná čárka být nemá (slovo *ale* v této větě nespojuje žádné větěné členy, je totiž částicí, nikoli spojkou).
- Ve větěném celku uvedeném v možnosti D) není správně zapsána interpunkce. Jde o souvětí skládající se ze tří vět: 1. VH (*Dala jsem najevo svou nespokojenost s řešením problému*), 2. VH je rozdělena do dvou částí (*kolega – s mým postojem souhlasil*), mezi ně je vložena 3. VV (*který nastoupil teprve nedávno*), která tedy musí být z obou stran oddělena čárkami.

3 Přiřadte k jednotlivým větám (3.1–3.4) významový poměr (A–F), který se v dané větě uplatňuje:

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

3.1 Cesta na vrchol hory byla zdlouhavá, a tedy i velmi únavná. _____

3.2 Text z učebnice opsal velmi rychle, avšak s četnými chybami. _____

3.3 Můj soused se rozhodl běhat venku nejen v létě, ale dokonce i v zimě. _____

3.4 Na dovolenou pojedeme buď koncem července, nebo začátkem srpna. _____

- A) poměr příčinný
- B) poměr slučovací
- C) poměr vylučovací
- D) poměr stupňovací
- E) poměr důsledkový
- F) poměr odporovací

Zdůvodnění

3.1 – E)

Věta obsahuje přísudek jmenný se sponou. Jmenná část tohoto přísudku (*zdlouhavá, a tedy i únavná*) je několikanásobná, mezi jejími složkami je poměr důsledkový – druhá složka vyjadřuje důsledek vyplývající ze složky první.

3.2 – F)

Mezi složkami několikanásobného příslovečného určení způsobu (*rychle, avšak s chybami*) je poměr odporovací – složky několikanásobného větného členu jsou v rozporu, vzájemně si odporují.

3.3 – D)

Mezi složkami několikanásobného příslovečného určení času (*nejen v létě, ale dokonce i v zimě*) je poměr stupňovací – druhá složka stupňuje význam složky první.

3.4 – C)

Mezi složkami několikanásobného příslovečného určení času (*buď koncem července, nebo začátkem srpna*) je poměr vylučovací – složky několikanásobného větného členu se vylučují (buď platí první, nebo druhá, obě najednou platit nemohou).

Žádná z uvedených vět neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti B).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 4–7

Vlastní krví slunce kreslí na skla oken krajinky,
odevšad se na zem snesly utahané vzpomínky,
otvírám jim do předsíně, zouvají si botičky,
hned se ženou do kuchyně na slaninu s vajíčky.

Každá má jméno holky, se kterou jsem někdy chodil,
každá zná všechna přání, co jsem za ta léta měl,
každá ví, kdy jsem pomáhal a kdy jsem zase škodil,
každá z nich je tou láskou s velkým EL.

Než se nají, tak jim stelu ve své noční košili,
snad si **je** moc pouštím k tělu, ale kam by chodily,
vykoupané, nakrmené jdou si se mnou povídat,
dokud nás hlad nezažene jít se řádně nasnídat.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

max. 2 body

4

4.1 Napište smysluplnou větu o třech slovech, v níž slovo *vlastní* bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu. Tvar slova *vlastní* musí zůstat zachován.

4.2 Napište smysluplnou větu o třech slovech, v níž slovo *je* bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu. Tvar slova *je* musí zůstat zachován.

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

Řešení a zdůvodnění

4.1 Slovo *vlastní* je ve výchozím textu přídavným jménem. Ve vzniklé větě tedy musí být toto slovo užito jako sloveso ve tvaru 3. osoby čísla jednotného či množného, např. *Bratr vlastní automobil.*

4.2 Ve výchozím textu je slovo *je* zájmenem. Ve vzniklé větě tedy musí být toto slovo užito jako sloveso ve tvaru 3. osoby čísla jednotného, např. *Otec je hodný.*

max. 2 body

5 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

5.1 Výchozí text je ukázkou epigramu.

A N

5.2 Ve třetí sloce se liché verše rýmují.

5.3 Výchozí text reprezentuje literaturu věcnou.

5.4 Celkem osm veršů končí tříslabičným slovem.

Zdůvodnění

5.1 – nepravdivé tvrzení → jde o veršovaný písňový text, který nevykazuje základní znaky epigramu (epigram je krátká satirická báseň s vyostřenou pointou, která kritizuje např. negativní vlastnosti lidí, sociální nerovnost)

5.2 – nepravdivé tvrzení → ve třetí sloce se rýmují první verš se druhým a třetí verš se čtvrtým (*košili* × *chodily*; *povídat* × *nasnídat*)

- 5.3 – nepravdivé tvrzení → text má především funkci estetickou, jazykové prostředky užívané v textu jsou příznačné pro umělecký styl (literatura věcná se zaměřuje na předávání informací, patří do ní např. odborné nebo publicistické texty)
- 5.4 – pravdivé tvrzení → tříslabičným slovem končí všechny verše první a třetí sloky výchozího textu, tedy celkem osm veršů (*kra-jin-ky, vzpo-mín-ky, bo-tič-ky, va-jíč-ky, ko-ši-li, cho-di-ly, po-ví-dat, na-sní-dat*)

1 bod

6 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

- A) Pouze v první sloce se vyskytuje personifikace.
B) Pouze ve třetí sloce se vyskytuje personifikace.
 C) V první i ve třetí sloce se vyskytuje personifikace.
D) Ani v první, ani ve třetí sloce se nevyskytuje personifikace.

Zdůvodnění

Personifikace (obrazné pojmenování, kdy se lidská činnost přisuzuje zvířeti, rostlině nebo věci, např. řeka teskně zpívala) se vyskytuje jak v první sloce (např. slunce kreslí na skla oken; vzpomínky zouvají si botičky), tak ve třetí sloce (např. vzpomínky jdou si se mnou povídat).

1 bod

7 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytují antonyma?

- A) kdy jsem pomáhal a kdy jsem zase škodil
B) otvírám jim do předsíně, zouvají si botičky
C) než se nají, tak jim stelu ve své noční košili
D) dokud nás hlad nezažene jít se řádně nasnídat

Zdůvodnění

Antonyma (slova opačného významu) se vyskytují pouze v úseku uvedeném v možnosti A): kdy jsem pomáhal a kdy jsem zase škodil.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–14

(1) Při vyslovení jejího jména **si** lidé většinou **představí** vyprahlou, krajně nehostinou pouštinu a písečné duny. Obrovský prostor bez života. Takový obraz Sahary však není zcela pravdivý. Sahara žije! I v této oblasti nalezneme zástupce flóry a fauny, přestože počet tamějších rostlinných a živočišných druhů není s jinými klimatickými pásmy srovnatelný.

Největší poušť světa se rozkládá od severoafrického pobřeží Atlantského oceánu až k pobřeží Rudého moře. Její povrch **tvorí** převážně štěrkové a kamenité pouště, podstatně menší část zabírají pouště písečné. Sahara leží v oblasti suchých pasátů. Tento fakt zásadním způsobem ovlivňuje klima celé oblasti. Příznačné je pro něj minimum srážek, které má na svědomí nedostatek povrchové vody. Celá oblast je zbrázděna relativně hustou sítí vádí (vádí je řečiště, které je většinu roku vyschlé a naplňuje se vodou jen v období dešťů).

(2) Tyto „sezónní řeky“ **zásobí** podpovrchový rezervoár vody, která je však většinou přístupná pouze prostřednictvím tzv. artéských studní (když se taková studna narazí, voda z vrtu začne samovolně vyvěrat). V blízkosti artéských studní **se** sice **daří** zelení, obecně je však vegetace Sahary dosti chudá, nejčastěji zde lze vidět houževnaté trávy a keře. Zdejší drsným podmínkám, zejména suchému podnebí či nedostatku potravy, se dokonale přizpůsobil velbloud jednohrbý. Kromě něj však na Sahaře žijí i jiné druhy savců, ptáci, plazi a hmyz.

Sahara je charakteristická *********, a tak jsou zde naprosto běžné třicetistupňové rozdíly mezi dnem a nocí. Sluneční záření intenzivně prohřívá jak vzduch, tak i povrch pouště, v noci toto teplo vyzařuje do kosmického prostoru, čímž dochází k silnému ochlazení povrchu. Teplota vzduchu tak v noci může klesnout až pod bod mrazu.

(www.treking.cz, www.wikipedie.cz, upraveno)

1 bod

8 Najděte v první části výchozího textu větný ekvivalent a napište jeho počáteční slovo.

Řešení

obrovský

Zdůvodnění

Větný ekvivalent neobsahuje sloveso v určitém tvaru, ale infinitiv nebo jiné slovní druhy (např. *Rychle nastupovat!*; *Ta ostuda.*). V první části výchozího textu se nachází jediný větný ekvivalent, a to *Obrovský prostor bez života*.

1 bod

9 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) malými teplotními výkyvy
- B) velkými teplotními výkyvy
- C) výraznými změnami podnebí
- D) neznatelnými změnami podnebí

Zdůvodnění

Po vynechaném místě následuje informace, že na Sahaře *jsou naprosto běžné třicetistupňové rozdíly mezi dnem a nocí*, píše se tedy o velkých teplotních výkyvech, které jsou pro Saharu charakteristické. Podnebí je *průměrné počasí na určitém místě, klima*, nikoli pouze teplota vzduchu.

1 bod

10 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je pravopisná chyba?

- A) přestože počet tamějších rostlinných a živočišných druhů
- B) největší poušť světa se rozkládá od severoafrického pobřeží
- C) kamenité pouště, podstatně menší část zabírají pouště písčné
- D) představí vyprahlou, krajně **nehostinou** pustinu a písčné duny

Zdůvodnění

Přídavné jméno *nehostinný* je příbuzné s přídavným jménem *hostinný*, které je odvozeno od podstatného jména *hostina* příponou *-ný*.

max. 2 body

11 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
11.1 Vegetace se na Sahaře vyskytuje výhradně v blízkosti artéských studní.	☐	☒
11.2 Když se artéská studna navrtá, voda z vrtu vytéká bez přičinění člověka.	☒	☐
11.3 Přes nepříznivé životní podmínky je Sahara obývána různými druhy savců včetně velbloudů.	☒	☐
11.4 V noci se povrch pouště ochladí natolik, že teplota vzduchu se vždy pohybuje pod bodem mrazu.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

max. 2 body

12

12.1 Vypište z druhé části výchozího textu synonymum slova *adaptovat se*.

12.2 Vypište z druhé části výchozího textu antonymum slova *hojnost*.

(Hledaná slova se ve výchozím textu mohou vyskytovat i v jiném než základním tvaru.)

Řešení

12.1 – přizpůsobil se

12.2 – nedostatek

1 bod

13 Které z následujících slov neobsahuje předponu?

- A) zdejší
- B) svědomí
- C) způsobem
- D) srovnatelný

Zdůvodnění

- Slovo *zdejší* obsahuje kořen *zde-*, příbuzným slovem je např. slovo *zde*.
- Slovo *svědomí* obsahuje předponu *s-* a kořen *-věd-*, příbuzným slovem je např. slovo *vědomí*.
- Slovo *způsobem* obsahuje předponu *z-* a kořen *-půs-*, příbuzným slovem je např. slovo *působit*.
- Slovo *srovnatelný* obsahuje předponu *s-* a kořen *-rov-*, příbuzným slovem je např. slovo *rovnat*.

1 bod

14 Které z následujících sloves je ve výchozím textu užito ve 3. osobě jednotného čísla?

(Posuzované tvary slov jsou ve výchozím textu zvýrazněny.)

- A) si představí
- B) tvoří
- C) zásobí
- D) se daří

Zdůvodnění

Slovesa uvedená v možnostech A), B) a C) jsou v textu užita ve 3. osobě čísla množného (*lidé si představí; pouště tvoří; řeky zásobí*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 15–16

Přes mnohaleté úsilí naší učitelky jsme si já ani žádný z mých spolužáků literaturu příliš **neoblíbyli**. **Pravidelné návštěvy divadelních představení jsme většinou vítali jako příležitost**, jak na několik hodin zmizet z dosahu vyučujících. Výkony herců pro nás proto **nemávali** zásadní význam. Pokud nás nezaujaly pěkné herečky, vylovili jsme raději z kapsy mobil.

Minulý týden se však stalo něco nevídaného. Seděli jsme v hledišti jako přibití. S **porozumněním** jsme sledovali milostné problémy výpravčího Hrmy, hlavní postavy Hrabalovy knihy *Ostře sledované vlaky*, a když jeho příběh skončil, přes deset minut jsme tleskali. Museli jsme uznat, že to byl příjemně strávený čas. Divadlo zřejmě není vždy jen **povinou** nudou.

(CZVM)

1 bod

15 Který z následujících druhů podmětu se vyskytuje ve zvýrazněném úseku výchozího textu?

- A) rozvitý
- B) všeobecný
- C) nevyjádřený
- D) několikanásobný

Zdůvodnění

V posuzovaném úseku se vyskytuje podmět nevyjádřený – podmět zde není přímo vyjádřen konkrétním slovem, je ale odvoditelný jak z předcházející pasáže (*já ani žádný z mých spolužáků*), tak z tvaru slovesa (*vítali jsme*).

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Zdůvodnění

- Sloveso *neoblíbit* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném (*výkony*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*nemívaly*).
- Podstatné jméno *porozumění* je odvozeno od slovesa *rozumět* (*on rozumí*).
- Přídavné jméno *povinný* je příbuzné s přídavným jménem *vinný*, které je odvozeno od podstatného jména *vina* příponou *-ný*.

3 body

17 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Posadil se na její okraj a uvažoval, jakou děsivou zprávu tento den asi přinese. Náhle zachytil nezaměnitelnou vůni párků.

B) Oba vypadali úplně stejně unaveně a rozespale. Theo se mu omluvil, že ho v noci rušil, a Sudí omluvu přijal.

C) Ale Theo dnes neměl hlad. Neměl na jídlo chuť a pochyboval, že ji hned tak dostane. Pes Sudí, který spal pod postelí, vystrčil hlavu. Podíval se nahoru na Thea.

D) Bylo páteční ráno. Po bláznivé noci plné nočních můr to Theo konečně vzdal a pomalu se drápal z postele.

E) Linula se z kuchyně nahoru. Jeho matka opékala párky pouze při oněch vzácných příležitostech, kdy si myslela, že její syn a někdy i její manžel potřebují ráno povzbudit.

(J. Grisham, Theodore Boone – Únos, upraveno)

- 17.1 _____
 17.2 _____
 17.3 _____
 17.4 _____
 17.5 _____

Řešení

17.1 – D)

17.2 – A)

17.3 – E)

17.4 – C)

17.5 – B)

D) Bylo páteční ráno. Po bláznivé noci plné nočních můr to Theo konečně vzdal a pomalu se drápal z postele. **A)** Posadil se na její okraj a uvažoval, jakou děsivou zprávu tento den asi přinese. Náhle zachytil nezaměnitelnou vůni párků. **E)** Linula se z kuchyně nahoru. Jeho matka opékala párky pouze při oněch vzácných příležitostech, kdy si myslela, že její syn a někdy i její manžel potřebují ráno povzbudit. **C)** Ale Theo dnes neměl hlad. Neměl na jídlo chuť a pochyboval, že ji hned tak dostane. Pes Sudí, který spal pod postelí, vystrčil hlavu. Podíval se nahoru na Thea. **B)** Oba vypadali úplně stejně unaveně a rozespale. Theo se mu omluvil, že ho v noci rušil, a Sudí omluvu přijal.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Ani m* se nepodařilo Lukáše přim*t k rozum*jšímu jednání.

(CZVV)

1 bod

18 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit ě/ně tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou tyto hlásky uvedeny v odpovídajícím pořadí?

- A) ě – ě – ně
- B) ě – ně – ě
- C) ně – ě – ně
- D) ně – ně – ě

Zdůvodnění

- Zájmeno *já* je ve větě užito ve 3. pádě, správný tvar je tedy *mně*.
- Sloveso *přimět* je odvozeno od slovesa *mít*.
- Slovo *rozumnější* je druhý stupeň přídavného jména *rozumný*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–23

Těch čtyř rytířů na koních si zpočátku nikdo nevšiml. Všechny oči se totiž upíraly ke vchodu do Metropolitního muzea umění, nad jehož vstupem byl upevněný poutač s nápisem POKLADY VATIKÁNU.

Všichni jezdci na sobě měli stejné středověké brnění. Vypadali, jako by právě prošli časovou smyčkou. Pozvolna se blížili k muzeu. Nečekaně jim však do cesty vstoupil hlídač. Jeden z rytířů okamžitě zvedl meč a zasáhl ho těsně pod uchem. Pak rytíři vjeli na koních přímo do muzea.

Tess byla zrovna ve Velkém sále, když zaslechla zvenčí výkřiky zděšení. V sále propukl chaos. Jezdci rozbíjeli meči vitríny a ničili vystavené předměty. Jeden z nich vytáhl nebezpečně vyhlížející zbraň. Tess zoufale hledala nějakou únikovou cestu. Jakmile zahlédla průchod do dalších výstavních prostor, rozběhla se tím směrem.

Najednou postřehla, že se do místnosti blíží jeden z rytířů. Právě včas se přikrčila za nejbližší skříňku, takže ji nespatriil. Zastavil necelé dva metry od ní. Ve skle vitríny Tess spatřila rytířův odraz, uhrančivý zjev v bílém plášti a drátěné košili. Bylo patrné, že ho na rozdíl od jeho společníků zajímá něco konkrétního. Viděla, jak tasí meč a tne do jedné vitríny. Podlahu zasypal déšť střepů. Rytíř pomalu vyndal z vitríny poněkud zvláštní předmět. Upřeně na něj hleděl se zbožnou úctou. Pak zašeptal: „Veritas vos libera...“

Tess po očku vyhlédla zpoza skříňky. V němé hrůze přihlížela něčemu, co se jevílo jako nějaký hluboce soukromý rituál. Vtom rytíře vytrhla ze zamyšlení střelba. Jeho oči, zastíněné v úzkém průzoru přilbice, se na okamžik střetly s Tessinýma. V duchu už se loučila se životem, pak ale muž křikl: „Jedeme!“

(R. Khoury, Poslední templář, upraveno)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
19.1 Středověcí rytíři, kteří se zjevili před Metropolitním muzeem umění, použili stroj času.	☐	☒
19.2 Tess byla svědkem soukromého rituálu jednoho rytíře a přitom zahlédla celý jeho obličej.	☐	☒
19.3 Jakmile rytíři vjeli do Metropolitního muzea umění, začali ve vitrínách hledat jednu konkrétní věc.	☐	☒
19.4 Několik rytířů pronásledovalo Tess z Velkého sálu až ke skleněné vitrině obsahující zvláštní předmět.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

max. 3 body

20 Vypište z prvního odstavce výchozího textu všechny základní skladební dvojice.

Upozornění: Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Řešení

podmět = nikdo; přísudek = si nevšiml

podmět = oči; přísudek = se upíraly

podmět = poutač; přísudek = byl upevněný

1 bod

21 **Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje příslovečná spřežka?**

- A) Upřeně na něj hleděl se zbožnou úctou.
- B) Vtom rytíře vytrhla ze zamyšlení střelba.
- C) Pak rytíři vjeli na koních přímo do muzea.
- D) Nečekaně jim však do cesty vstoupil hlídač.

Zdůvodnění

Slovo *vtom* je příslovečná spřežka, tedy příslovce vzniklé sprážením jména s předložkou (předložka *v* + zájmeno *to*, resp. jeho tvar *tom*).

1 bod

22 **Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje metafora?**

- A) jezdci rozbíjeli meči vitríny
- B) zasáhl ho těsně pod uchem
- C) podlahu zasypal déšť střepů
- D) zaslechla zvenčí výkřiky zděšení

Zdůvodnění

Skutečnost, že podlahu pokrylo velké množství střepů z vitríny, je vyjádřena pomocí metafory (přenesení pojmenování na základě podobnosti) *déšť střepů*.

1 bod

23 **Ve které z následujících možností je souvětí zvýrazněné ve výchozím textu správně převedeno na větu jednoduchou?**

(Význam výchozího textu musí zůstat zachován.)

- A) Viděla tasit meč a ho tnout do jedné vitríny.
- B) Viděla ho tasit meč a tnout do jedné vitríny.
- C) Viděla tasit jeho meč tnoucí do jedné vitríny.
- D) Viděla jeho tasící meč tnout do jedné vitríny.

Zdůvodnění

Tess (v posuzované větě jako nevyjádřený podmět známý z předchozího úseku) viděla, jak jeden z rytířů tasí meč a tne do jedné vitríny → *viděla ho tasit meč a tnout do jedné vitríny*. Pouze možnost B) je gramaticky správná a přitom zachovává význam výchozího textu.

1 bod

24 **Ve které z následujících vět není pravopisná chyba?**

- A) Při opětovném **zhledání** se moji a její rodiče nečekaně sblížili.
- B) Výrazné **slevnění** potravin zlepšilo životní úroveň celé naší rodiny.
- C) Schodiště ze **strouchnivělého** dřeva se včera večer náhle zhroutilo.
- D) Na místě činu policistům zkomplikovali práci shlukující se novináři.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *shledání* je příbuzné se slovesem *shledat*, které je odvozené od slovesa *hledat* předponou *s-* (význam směřování dohromady).
- Podstatné jméno *zlevnění* je příbuzné se slovesem *zlevnit*, které je odvozené od přídavného jména *levný* předponou *z-* (vyjádření výsledku děje).
- Přídavné jméno *ztrouchnivělého* je příbuzné se slovesem *ztrouchnivět*, které je odvozené od slovesa *trouchnivět* předponou *z-* (vyjádření výsledku děje).

max. 3 body

25 Přiřadte k jednotlivým úryvkům (25.1–25.3) typ textu (A–E), který nejlépe vystihuje daný úryvek:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 25.1 Naše klasické kopačky z pravé kůže se speciálně tvarovanou podrážkou jsou už léta zárukou kvality. Jedině s kopačkami od nás neminete branku! _____
- 25.2 V sobotu naši fotbalisté vyhráli kvalifikační zápas o postup na mistrovství světa. „Poctivá příprava přinesla své ovoce,“ uvedl trenér české reprezentace. _____
- 25.3 Co svět světem stojí a kope do kulatého míče, ještě nikdy se neobjevilo na trávníku tak vyadjustyrované mužstvo! Všichni měli nehorázná panděra a vůbec všude po těle zdáli se pod dresem přetékat tukem! Bylo to jako jedenáct obrovských melounů na neohraných nohách. _____

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) zpráva
- B) pozvánka
- C) úvahový text
- D) reklamní text
- E) umělecký text

Zdůvodnění

25.1 – D)

Cílem tohoto neuměleckého textu je přesvědčit čtenáře, že určitý výrobek (kopačky z pravé kůže) je pro ně ten nejlepší, a zvýšit tak prodej tohoto výrobku.

25.2 – A)

Cílem tohoto neuměleckého textu je informovat o nějaké události (vítězství fotbalistů v kvalifikačním utkání), součástí textu je citace zúčastněné osoby, což je pro publicistické útvary typické.

25.3 – E)

Základní funkcí tohoto textu je funkce estetická, barvitě a poutavě se zde popisuje jedno fotbalové mužstvo. V úryvku jsou užity jazykové prostředky ozvláštňující text, např. přirovnání. Všechny tyto znaky jsou typické pro umělecké texty.

Žádný z uvedených úryvků neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti C).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 26

V běžně mluveném jazyce dochází často k **univerbizaci**, tzn. nahrazení víceslovného pojmenování jednoslovným pojmenováním (např. *hlavní nádraží* – *hlavák*, *občanský průkaz* – *občanka*).

(Příruční mluvnice češtiny, upraveno)

max. 2 body

26 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda obsahuje podstatné jméno vzniklé univerbizací (A), nebo ne (N):

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené ve výchozím textu.

	A	N
26.1 Učení mě vůbec nebaví, do školy se těším jen kvůli hudebce.	☒	☐
26.2 Ve čtvrtek nám rozdají vysvědčení a v pátek budeme mít pololetky.	☒	☐
26.3 Do příštího týdne mám vypracovat referát o českých spisovatelích, kteří píší básničky pro děti.	☐	☒
26.4 Za domácí úkol jsme měli napsat slohovku o tom, jak si představujeme své budoucí povolání.	☒	☐

Zdůvodnění

- 26.1 – podstatné jméno *hudebka* vzniklo univerbizací z víceslovného pojmenování *hudební výchova*
- 26.2 – podstatné jméno *pololetky* vzniklo univerbizací z víceslovného pojmenování *pololetní prázdniny*
- 26.3 – žádné z podstatných jmen *týden*, *referát*, *spisovatel*, *básnička* a *dítě* nevzniklo univerbizací
- 26.4 – podstatné jméno *slohovka* vzniklo univerbizací z víceslovného pojmenování *slohová práce*

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 27–30

Když v roce 1953 Ian Fleming poprvé představil čtenářům Jamese Bonda, agenta s číslem 007, svět rozdělovala železná opona. Mezi státy Východu a Západu panovalo politické a vojenské napětí. Konflikt nikdy nevyústil ve skutečný boj, ale projevoval se **zejména** soupeřením o vojenskou převahu. Špioni měli za úkol **zjistit**, kolik má určitá **země** tanků a kolik vyrobila jaderných raket.

Toto téma se **záhy** objevilo i v prvních románech o agentovi 007, v nichž byl hlavním nepřítelem komunismus. Až později se okruh témat rozšířil a do hry vstoupili různé tajné agentury a šílení vědci. Fleming napsal dvanáct skvělých bondovek. Při práci na třinácté knize spisovatel zemřel. ***** Čtenáři, kteří si neohroženého agenta nesmírně zamilovali, si totiž vynutili nová Bondova dobrodružství. Na dalších dílech pracovala celá řada spisovatelů.

(www.abicko.cz, www.james-bond.cz, upraveno)

max. 3 body

27

27.1 Vypište z prvního odstavce výchozího textu všechna podstatná jména rodu mužského neživotného, která jsou v textu užita ve 4. pádu.

27.2 Vypište z druhého odstavce výchozího textu všechna zájmena vztažná.

Upozornění: Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání podúloh, je považován za chybu.

Řešení

27.1 – svět, boj, úkol

27.2 – nichž, kteří

1 bod

28 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) Smrt spisovatele však zaznamenala konec agenta 007.
- B) Smrt spisovatele však neznamenal konec agenta 007.
- C) Smrt spisovatele bohužel poznamenala konec agenta 007.
- D) Smrt spisovatele bohužel předznamenal konec agenta 007.

Zdůvodnění

V pasáži bezprostředně předcházející vynechanému místu se píše o tom, že Ian Fleming napsal dvanáct knih, v nichž vystupuje postava agenta 007, a že při práci na třinácté knize tento spisovatel zemřel. V závěru druhého odstavce je uvedeno, že bondovky se psaly i po smrti lana Fleminga, je tedy zřejmé, že *smrt spisovatele neznamenal konec agenta 007*. Možnosti A), C) a D) svým významem odporují výchozímu textu, vyjadřují totiž, že v souvislosti se smrtí lana Fleminga skončila i postava agenta 007.

1 bod

29 Ve které z následujících možností nelze první slovo z dvojice nahradit druhým tak, aby význam výchozího textu zůstal zachován?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm zvýrazněno.)

- A) zejména – především
- B) zjistit – odhalit
- C) země – půda
- D) záhy – brzy

Zdůvodnění

- Slovo *zejména* má význam *především, zvláště, hlavně*; pokud slovo *zejména* nahradíme slovem *především*, význam textu zůstane zachován (*projevoval se především soupeřením*).
- Slovo *zjistit* má v textu význam *vypátrat, odhalit*; pokud slovo *zjistit* nahradíme slovem *odhalit*, význam textu zůstane zachován (*špioni měli za úkol odhalit*).
- Slovo *země* má v textu význam *stát, tzn. území tvořící politický, správní celek*; pokud bychom slovo *země* nahradili slovem *půda*, text by nedával smysl (*kolik má určitá půda tanků*).
- Slovo *záhy* má v textu význam *brzy*; pokud slovo *záhy* nahradíme slovem *brzy*, význam textu zůstane zachován (*téma se brzy objevilo i v prvních románech*).

1 bod

30 Která z následujících možností nejlépe vystihuje účel výchozího textu?

- A) charakterizovat agenta 007
- B) vyprávět o životě lana Fleminga
- C) zhodnotit význam lana Fleminga
- D) informovat o knihách s agentem 007

Zdůvodnění

Účelem textu je informovat čtenáře o knihách, v nichž vystupuje agent 007: čtenář se např. dozvídá, kdy byla vydána první kniha s tímto hrdinou, jaké téma se objevovalo v prvních bondovkách, kolik bondovek napsal Ian Fleming a že existují i další knihy, v nichž postava Jamese Bonda vystupuje. Dominantním slohovým postupem je postup informační.

Ostatní posuzované možnosti účel výchozího textu prokazatelně nevystihují:

- Postava agenta 007 zde charakterizována není, čtenář se dozví pouze to, že tento agent je neohrožený.
- O životě lana Fleminga se zde nevypráví, čtenář získá pouze informace, ve kterém roce tento spisovatel poprvé představil čtenářům Jamese Bonda a kolik knih o agentu 007 stihl za svého života napsat.
- Text žádným způsobem nehodnotí význam lana Fleminga, zcela zde chybí hodnotící prvky týkající se tohoto spisovatele.